

Ukázková hodina

Velikost státu (v počtu obyvatel)

...na příkladu Ukrajiny v kontextu regionální geografie východní Evropy

Úvod		
Autor	Marek Pernica, Gymnázium P. Křížkovského s uměleckou profilací, s. r. o., Brno	Metody: Brainstorming, práce s mapou, individuální práce, řízená diskuze, společné hodnocení
Věk dětí	8. ročník ZŠ (obdobně tercie)	Individuální/skupinová práce: Individuální práce, společné sdílení v celé třídě
Předměty	Zeměpis, Matematika	Klíčová slova Evropa, východní Evropa, Ukrajina, počet obyvatel, sídlo, stát
Odhadovaný čas	45 minut	Pomůcky: Pracovní list, zařízení (postačí žákovské mobily) s internetovým prohlížečem a připojením na internet, tabule s fixy, <i>učitelský počítač s projektorem</i> <i>výhodou (pro možnost představení práce s</i> <i>Atlasem a souběžné práce)</i>
Typ aktivity	Práce s informačními zdroji, práce s online atlasem světa	

Anotace a motivace

Hlavním záměrem aktivity je **uvědomění si velikosti** (dle počtu obyvatel) Ukrajiny v porovnání s Českou republikou a v kontextu světadílu Evropa.

Metodiku i pracovní list lze použít stejným způsobem i pro jiné státy, příp. jiné regiony, kde chceme dětem pomoci uvědomit si jejich velikost, resp. lidnatost. Stačí vyměnit název státu a vhodná města - ta ale děti mohou vybírat samy. Stáhněte si [pracovní list v editovatelné podobě](#) s označením míst, která je třeba nahradit, a vytvořte si materiál přesně podle vaší potřeby.

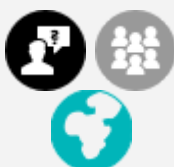
Motivace: Předpokládá se, že téma „Ukrajina“ je probíráno buď v 1. nebo ve 2. pololetí 8. ročníku (tercie). Je to tematický celek „Východní Evropa“. Je řešen v rámci regionální geografie Evropy. Na úvod (blíže část Evokace) hodiny může být zařazeno několik aktivit. Ukrajina je jedním z několika států, které do regionu spadají. Vybraná aktivita se tedy týká konkrétně jednoho vybraného státu z celého regionu, kam patří i třeba sousední Ruská federace.

Cíle a důkazy o učení

- Žáci dokáží na mapě lokalizovat významná města státu a zhodnotit jejich umístění.
- Žáci si upevní znalosti o obyvatelstvu a sídlech státu.
- Žáci dovedou mezi sebou porovnat jednotlivá města státu.
- Žáci dovedou porovnat města státu (Ukrajiny) s jinými evropskými městy.
- Žáci dokážou porovnat stát (Ukrajinu) s jinými evropskými státy z hlediska celkového počtu obyvatel.

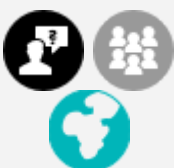
1. Evokace

Společné zařazení Ukrajiny do širšího kontextu (ideálně učitel sdílí Atlas třídě - např. na projektoru):

- 1) Žáci nejdříve zkusí **odhadnout**, kde leží Ukrajina:
 - Na mapě [“Povrch Země”](#) (fyzicko-geografická mapa) žáci zkusí naznačit její hranice nebo ukázat/vyjmenovat fyzickogeografické prvky jako jsou řeky či nížiny, které zasahují na území Ukrajiny.
 - Na “slepé” mapě [“Státy a území”](#) (politické mapě) žáci ukazují/jmenují barvy států a území, u kterých si jsou jistí jejich názvy.

 Tip: slepou mapu můžeme “vyrobit” vypnutím popisů - názvů států, příp. i měst, v menu “Nastavení mapy” v levém dolním rohu mapového okna. Ale pozor - i při vypnutí popisků se názvy států ukazují přejetím kurzorem nad státem v mapě - což může posloužit jako okamžitá kontrola odhadu.

- 2) **Ověření informací** - žáci na stejných mapách v Atlasu ověří správnost svých odpovědí:
 - na mapě [“Povrch Země”](#) se zapnutými hranicemi a názvy států
 - příp. i na mapě [Státy a území](#) se zapnutými popisy, kde jsou lépe odlišitelné jednotlivé státy a území.

S pomocí učitele identifikují sousední státy Ukrajiny a společně vymezí region „Východní Evropa“, jehož je Ukrajina součástí.

- 3) **BONUS: V případě extra rychlé práce lze zadat brainstormingový úkol, kdy se žáci mohou pokusit:**
 - sepsat 10 libovolných informací o Ukrajině,
 - vypsát z hlavy všechna města, která dle jejich názoru leží na území Ukrajiny.

V obou případech mohou žáci pracovat sami a následně vše zapsat společně na tabuli a vyhodnotit s učitelem.

2. Praktická část - úkoly v pracovním listu

	<p>Učitel žákům rozdá vytištěný (vložená mapa lépe vynikne v barvě, ale lze i černobíle) pracovní list (PL) a odkáže je na zadání v PL. Nutno splnit všechny úkoly. Jako pomůcka slouží tematické mapy v atlas.mapy.cz. Je vhodné se žáky vysvětlit pojmy lidnatost, zalidnění, aglomerace, příp. kde tyto informace v Atlasu najdou a jestli je zadání jasné.</p> <p><i>Učitel může kontrolovat úkoly postupně (doporučený postup), anebo se může rozhodnout pro kontrolu všeho až na konci.</i></p> <p> <i>Tip: Pro splnění úkolů se budou nejvíce hodit mapy Zalidnění a Státy a území.</i></p>
	<p>Žáci v mapě Zalidnění zjišťují počty obyvatel ukrajinských měst a podle instrukcí v PL vyplní první tabulku a první část druhé tabulky.</p> <p>V první tabulce se pracuje s počtem obyvatel tak, jak je uveden v Atlasu. Ve druhé se tyto hodnoty pro jednodušší a bezpečnější práci přepisují v řádu milionů a zaokrouhlují na dvě desetinná místa.</p> <p> <i>Tip: Počet obyvatel MĚSTA lze zjistit nejrychleji v Atlasu v mapě Zalidnění přejetím kurzorem nad městem.</i></p>
	<p>Žáci v mapě Zalidnění zjišťují počty obyvatel evropských měst a každému ukrajinskému městu v tabulce přiřadí město, které se mu počtem obyvatel co nejvíce podobá.</p> <p>Varianty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jednodušší - přiřadí města ze seznamu uvedeného v pracovním listu (města byla vybrána tak, aby byla žákům známá, a počtem obyvatel zhruba odpovídala vybraným ukrajinským městům v poměru 1:1) • Časově náročnější - žáci v mapě sami hledají a zapisují města odpovídající počtem obyvatel zadaným ukrajinským městům - podmínkou je, že každé město musí být z jiného státu. Výhodou této varianty je uvědomění si velikosti více evropských měst. <ul style="list-style-type: none"> ○ Možnost hodnotit tuto variantu jako soutěž - kdo našel města s nejvíce se blízcími počty obyvatel (potřeba sečíst jednotlivé odchylky zjištěných hodnot - zaokrouhlených čísel)

	<p>V návaznosti na předchozí úkol žáci mohou označit v tabulce (například barevně) nebo jen vyjmenovat města, která jsou lidnatější než Praha, a která naopak mají méně obyvatel.</p>
	<p>Žáci doplní v tabulce k evropským městům státy, kde se města nacházejí, a určí, zda se jedná o hlavní město či nikoliv. Informace mohou dohledat nebo ověřit v mapě Státy a území.</p>
	<p>Žáci s pomocí online Atlasu zjistí počet obyvatel v celém vybraném státě + Ukrajiny + České republiky.</p> <p>Dále zodpoví dílčí otázky:</p> <p>Který stát má nejvíce obyvatel?</p> <p>Který stát má nejméně obyvatel?</p> <p>Který stát má podobný počet obyvatel jako a) Ukrajina; b) Česká republika?</p> <p>Kolikrát méně/více obyvatel žije na Ukrajině, než v Česku?</p> <p> <i>Tip: Počet obyvatel státu lze v atlas.mapy.cz zatím zjistit pouze v detailu státu (kliknutím na stát v mapě Státy a území nebo hledáním podle názvu).</i></p>

3. Reflexe	
	<i>V rámci časově náročnějšího úkolu č. 3 je nutné řádně soutěž vyhodnotit a věnovat hodnocení za aktivitu v hodině – známka 1 o nižší váze, pochvala, „plus“ do informačního systému apod. 😊</i>
	Žáci reflektují spolu s učitelem práci s pracovním listem a online Atlasem – tematické mapy a jejich využití (výhody, nevýhody, náročnost vs. optimálnost úkolů, logická provázanost, ...).
	Žáci si uvědomují nově získané znalosti a dále je uplatňují v učivu o regionu východní Evropy (pokud už mají probrány jiné státy regionu, mohou začít se vzájemným porovnáváním států v konkrétních oblastech - obyvatelstvo a sídla). Žáci srovnávají údaje se znalostmi o České republice.
	Zhodnocení práce: Závěrem je vhodné použít některou z forem reflexe hodiny jako zpětnou vazbu pro učitele. Při dostatku času to může být aktivita KUFR-PRAČKA-KOŠ (co si odnáším za vědomosti a co je mi užitečné - co bych potřeboval ještě probrat - co je mi k ničemu), či aktivita +/-/? (co se mi líbilo, co se mi nelíbilo, jaké mám připomínky).

Ikony

Učitel – otázka, výklad

Individuální práce – nespecifikovaná, ústní, písemná

Skupinová práce – nespecifikovaná, ústní, písemná

Společná práce – nespecifikovaná, ústní, písemná

Práce s Atlasem

Pracovní list – číslovaný:

